

VERBLIJFSTOERISME KUST

Laatst gewijzigd 21 mei 2004

- 1 Indicatoromschrijving
  - 1.1 Naam.
  - 1.2 Definitie.
  - 1.3 Meeteenheid.
  - 1.4 Plaatsing in het DPSIR kader.
  - 1.5 Referentie.
- 2 Beleidsrelevantie
  - 2.1 Functie, betekenis.
  - 2.2 Prioriteit voor de kust en Relevantie voor duurzame / geïntegreerde ontwikkeling van het kustzonegebied.
  - 2.3 Beleidsdomein(en).
  - 2.4 Verband met andere indicatoren en internationaal gebruik.
  - 2.5 Streefwaarden.
  - 2.6 Relevante conventies, akkoorden en wetgeving
    - 2.6.1 Hotels
    - 2.6.2 Openluchtrecreatieve verblijven.
    - 2.6.3 Kampeerterreinen.
    - 2.6.4 Vakantieparken.
    - 2.6.5 Jeugdverblijfcentra.
    - 2.6.6 Kustactieplan.
- 3 Methodologische beschrijving en onderliggende definities
  - 3.1 Onderliggende definities en concepten
    - 3.1.1 Toerisme.
    - 3.1.2 Recreatie.
    - 3.1.3 Daguitstappen.
    - 3.1.4 Duurzaam toerisme.
    - 3.1.5 Logiesvormen.
  - 3.2 Meetmethode
    - 3.2.1 Verblijfstoerisme.
  - 3.3 Beperkingen van de indicator.
- 4 Gegevens – input
  - 4.1 Gegevensbronnen (persoon, dienst, adres).
  - 4.2 Vorm van de gegevens.
  - 4.3 Kwaliteit en beschikbaarheid van de gegevens.

1 INDICATOROMSCHRIJVING

1.1 NAAM

Verblijfstoerisme aan de kust.

1.2 DEFINITIE

De indicator wordt gedefinieerd als het aantal toeristen dat in het kustgebied overnacht (weergegeven door het aantal overnachtingen van verblijfstoeristen).

1.3 MEETEENHEID

De indicator geeft het aantal verblijfstoeristen per gemeente, in absolute aantallen.

1.4 PLAATSING IN HET DPSIR KADER

Deze indicator behoort tot het pressure-type.

1.5 REFERENTIE

Paredis, E., Block, T. & J. Van Assche (2001). Op weg naar duurzaamheidsindicatoren voor het kustgebied, Universiteit Gent, Centrum voor Duurzame Ontwikkeling, in opdracht van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement Leefmilieu en Infrastructuur, AWZ-AWK.

2 BELEIDSRELEVANTIE

2.1 FUNCTIE, BETEKENIS

Toerisme is wereldwijd een snelgroeiende economische activiteit. Toerisme zorgt voor werkgelegenheid, het welzijn van de mens en leidt tot diversificatie van de economie. Het is tevens een bron van inkomsten voor de ontvangende regio's, stimuleert allerlei nevenactiviteiten en kan een motor vormen voor ontwikkeling.

De kust is veruit de belangrijkste toeristische regio in Vlaanderen. Bijna de helft van de toeristische omzet in Vlaanderen wordt daar gerealiseerd. Naast het verblijfstoerisme is ook het dagtoerisme zonder twijfel een erg belangrijke activiteit voor de kust. Zodra een positief weerbericht wordt uitgezonden, trekken heel wat dagjesmensen richting zee, zon en strand.

2.2 PRIORITEIT VOOR DE KUST EN RELEVANTIE VOOR DUURZAME / GEÏNTEGREERDE ONTWIKKELING VAN HET KUSTZONEGEBIED

De indicator werd door het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling van de Universiteit Gent in het project "Op weg naar duurzaamheidsindicatoren voor het kustgebied" geselecteerd als duurzaamheidsindicator voor het domein 5. Ondersteuning van toerisme en recreatie – 5.1 Revitalisatie toeristische sector.

Toerisme en recreatie zijn maatschappelijke activiteiten met een aanzienlijke ruimtelijke impact en sociaal-economisch belang in de kustregio. De groei van de toeristisch-recreatieve sector gaat gepaard met een toename van de druk op natuur en milieu. In dit kader worden er meer en meer inspanningen geleverd om te komen tot een evenwichtige ontwikkeling van het toerisme. Duurzaam toerisme (of correcter: toerisme dat de duurzame ontwikkeling ondersteunt) streeft naar een vorm van toerisme die zowel mens, milieu en de lokale cultuur van de gastregio respecteert en

die resulteert in een kwaliteitsverbetering waar alle betrokken partijen baat bij hebben. De 'locomotief' hiervoor is het 'Infopunt Duurzaam Toerisme'. Het Infopunt is een informatie- en kenniscentrum over duurzaam toerisme dat de reizigers, de toeristische overheden, de toeristische industrie, docenten en studenten uit het toerismeonderwijs, wil informeren, sensibiliseren en vormen op het vlak van duurzaam toerisme. Het Infopunt heeft niet specifiek een focus op de kust. Op beleidsvlak worden heel wat acties ondernomen voor de ondersteuning van toerisme en recreatie:

1. Beleidsnota Toerisme 2000-2004

In de beleidsnota van de Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme (Bogaert *et al.*, 2000) worden een aantal milieu- en infrastructuurdoelstellingen geformuleerd die vertaald worden in vijf maatregelen:

- inpassen van nieuwe infrastructuur in strategische netwerkplanning;

Dit betekent dat bij de ontwikkeling van toerisme en recreatie nagegaan moet worden of het niet mogelijk is de groei met bestaande infrastructuur op te vangen. Bij aantoonbare behoefte aan nieuwe infrastructuur en de inpassing in een strategische regioplanning moet naar een verantwoorde lokalisatie en een minimaal bijkomend ruimte- en milieubeslag gestreefd worden.

Voorgestelde maatregelen om dit in de hand te werken, zijn: bevorderen van recreatief medegebruik, aandacht voor hoeve- en plattelandstoerisme, vergroten van de dynamiek van steden.

- streven naar een betere spreiding van toerisme en recreatie in tijd en ruimte;

Overbelasting van de toeristisch-recreatieve infrastructuur en de gevolgen voor het milieu vloeien voort uit het feit dat de toeristisch-recreatieve vraag zich concentreert in ruimte en tijd. Op voorwaarde dat er met de lokale draagkracht rekening wordt gehouden, zal een betere spreiding van de vraag het milieu ten goede komen. Om een groeiende vraag op te vangen, moet er rekening gehouden worden met de bestaande congestie en met het nog aanwezige draagvlak.

Voorgestelde maatregelen: visitor management, infrastructuur multifunctioneel gebruiken, accenten leggen in het promotiebeleid.

- het instandhouden en verbeteren van de bereikbaarheid en het beheersen van de toeristisch-recreatieve automobilititeit;

Mobilititeit en toerisme zijn complementair. Een teveel aan automobilititeit brengt echter de kwaliteit van de toeristische infrastructuur in het gedrang, de draagkracht van de ruimtelijke structuur wordt overschreden en het economisch potentieel van het toeristisch product wordt erdoor bedreigd.

Voorgestelde maatregelen: afstemmen van mobiliteitskenmerken van toeristische en recreatieve activiteiten op het bereikbaarheidsprofiel, ontmoedigen van recreatieve voorzieningen en evenementen die niet bereikbaar zijn via openbaar vervoer, complementariteit van vervoerswijzen promoten.

- Informatie, educatie en sensibilisatie moeten de bewoners, toeristen, recreanten en exploitanten of beheerders van toeristisch-recreatieve infrastructuur aanzetten tot een meer milieuvriendelijk gedrag, gastvrijheid en wederzijds respect;

Toerisme en recreatie kunnen op hun beurt een draagvlak voor natuurbehoud, natuurontwikkeling en behoud van het cultureel erfgoed betekenen. De betrokkenen moeten begrijpen dat toerisme en recreatie ook negatieve gevolgen met zich meebrengen en dat er manieren zijn om die te vermijden. Het begrip duurzaam toerisme moet dus verduidelijkt worden aan de betrokkenen. Informatie moet via bewustmaking tot gedragsverandering leiden.

Mogelijke maatregelen: opzetten van bezoekerscentra, ontwikkelen van gedragsregels voor de toerist/recreant, milieulabels en onderscheidingen.

- de duurzame ontwikkeling van toerisme en recreatie moet ondersteund en mede mogelijk gemaakt worden door een geschikt bestuurlijk instrumentarium en door institutionele voorzieningen.

Beleidsvoering en -organisatie moeten zo worden opgevat dat de principes van duurzame ontwikkeling op het vlak van toerisme en recreatie geen dode letter blijven, maar in de praktijk worden omgezet.

2. Strategisch Beleidsplan voor Toerisme en Recreatie aan de Kust (2002-2006) (Provincie West-Vlaanderen, 2002)

Het terug ombuigen van de negatieve trend in het verblijfstoerisme in commerciële logiesvormen vormt dé grote uitdaging voor de toekomst van het kusttoerisme. Met het Strategisch Beleidsplan 2002-2006 voor Toerisme en Recreatie wensen overheid en privé-sector zich hiervoor in te zetten. Dit beleidsplan zal als referentiekader dienen voor het toekomstig bovenlokaal beleid aan de kust.

Grote aandacht wordt besteed aan het kwalitatief invullen van de maatschappelijke functie van de kust als het belangrijkste recreatiegebied in Vlaanderen, het verzekeren van de socio-economische positie van het kusttoerisme, de duurzaamheid van de ontwikkelingen en het evenwicht tussen de behoeften van de diverse gebruikersgroepen aan de kust.

In het Strategisch Beleidsplan worden acht strategische doelstellingen naar voren gebracht:

- Het herpositioneren van de kust als een hedendaagse kwaliteitsbestemming voor commerciële logiesvormen, tweedeverblijfstoerisme en dagtoerisme met onder meer: het ondersteunen van commerciële logiesvormen, het optimaliseren van het gebruik van de tweede verblijven en het ondersteunen van de spreiding van het dagtoerisme over het hele jaar.
- Het duurzaam versterken van de aantrekkelijkheid van het kustproduct door de kwaliteit van het recreatief medegebruik van het natuurlijk systeem en het stedelijk weefsel te verhogen en door een selectief aantal hefboomprojecten van bovenlokaal belang te realiseren.
- Het creëren van stabiele economische opbrengsten en werkgelegenheid met als doel een groei in de omzet van het verblijfstoerisme in commerciële logiesvormen te realiseren.
- De kust positioneren als een verblijfsbestemming voor het hele jaar.

- Realiseren van een groter aandeel van overnachtingen van buitenlanders in commerciële logiesvormen.
- Het behouden van belangrijke bestaande markten (gezinnen met kinderen jonger dan 12 jaar en senioren ouder dan 65 jaar), en het creatief inspelen op nieuwe marktsegmenten. Als nieuwe marktsegmenten worden de MICE-markt (meetings, incentives, congresses and exhibitions), de actieve senioren, de jeugd en jongerengroepen en personen met handicap naar voren geschoven.
- Het stimuleren van het openbaar vervoer en de zachte verplaatsingsvormen (fiets of combinatie fiets en tram).
- Het verzoenen van het toerisme met de leefbaarheid voor de lokale bewoners.

Een centraal onderdeel van het strategisch plan wordt gevormd door de globale markstrategie waarin beslist werd welke toeristische producten zullen worden aangeboden op welke markten, voor welke doelgroepen, met welke prioriteit en op welke manier. De kust zal op alle markten dezelfde positionering aanwenden als een kust met méér dan zee en strand. Deze positionering werd afgeleid uit een vergelijking met de concurrenten waarin de sterkten van de Kust werden geïdentificeerd.

Bij de strategie voor de productontwikkeling zijn naast krachtlijnen omtrent het recreatief gebruik van het natuurlijk systeem en van het stedelijk weefsel, ook krachtlijnen geformuleerd voor specifiek toeristisch-recreatieve elementen als attracties, jachthavens, golfterreinen, evenementen en commerciële logiesvormen.

Bij de strategie voor commercialisering zijn een reeks krachtlijnen voor communicatie geformuleerd. Wat beleidsgerichte informatie betreft wordt gepleit voor een progressief en selectief uitbouwen van een degelijk systeem voor het verzamelen van informatie die in de toekomst op een efficiëntere manier het beleidsproces moet ondersteunen.

Een rode draad door het beleidsdocument is de behoefte aan een nog grotere samenwerking tussen de diverse niveaus van het toeristisch beleid (Toerisme Vlaanderen, Westtoer en lokale besturen), tussen de publieke en de particuliere toeristisch-recreatieve actoren aan de kust en tussen de toeristisch-recreatieve sector en andere sectoren die mee het product van de kust helpen vorm geven.

3. Kustactieplannen

De kust kampt al enkele decennia met een veroudering van het toeristisch product en met belangrijke wijzigingen in de toeristisch-recreatieve vraag. Deze trends vroegen om een vernieuwde aanpak. Centraal in de hertekening van het toeristisch product aan de kust staan de actieplannen.

In 1996 werd door de Vlaamse Regering een raamwerk opgesteld voor een actieplan voor de Vlaamse kust voor de periode 1997-2002. Dit raamwerk omvatte een diagnose, objectieven, algemene en specifieke uitgangspunten en een operationeel plan.

De Vlaamse Regering keurde in 1999 een nieuw Kustactieplan goed voor de periode 2000-2004. Door het Actieplan Vlaamse Kust 1997-2002 werden vooral individuele projecten gesubsidieerd. Het nieuwe plan geeft de krijtlijnen aan voor een vernieuwing en verbetering van het kustproduct tegen 2006.

De opzet van het Kustactieplan 2000-2004 bestaat hoofdzakelijk uit volgende basisdoelstellingen die prominent naar voren worden geschoven:

- De voorkeur wordt gegeven aan projecten die de gehele kust of een groot gedeelte van de kust ondersteunen, met uitzondering van belangrijke, grootschalige strategische sites die structuurbepalend zijn voor de kust.
- Het opkrikken van het imago van de kust als vakantiebestemming wordt als tweede belangrijke doelstelling gesteld.

Voor het komende deel van het plan "Kust 2006" wenst de overheid alvast meer aandacht voor vijf duidelijke invalshoeken:

- Eén kust, één logo
Versterking van de samenhang van de tien kustgemeenten, het logo en de kustfietsroute staan hiervoor symbool.
- Valorisering en versterking van het basisproduct natuur
Meer aandacht voor de waardering van zee, strand, duin en polder. Natuurgerichte recreatie (fietsen en wandelen) als uitbouw van duurzaam toerisme.
- De Kust is er voor iedereen
Meer aandacht voor kindvriendelijkheid en specifieke doelgroepen.
- Verbetering van de toegankelijkheid
Zowel de virtuele (website en e-toerisme) als de effectieve toegankelijkheid (anders- en mindervaliden) moet structurele aandacht krijgen. De toegankelijkheid via het openbaar vervoer moet zowel naar (trein) als langs (tram) de kust aantrekkelijker worden.
- Cultuur als nieuwe bondgenoot
Cultuur- en kunstbeleving verdienen alle aandacht als vernieuwende thema's buiten het zomerseizoen. De bescherming van het cultuurhistorisch erfgoed in de badsteden verdient meer aandacht.

2.3 BELEIDSDOMEIN(EN)

De indicator behoort tot het **domein 'Toerisme en recreatie'**.

2.4 VERBAND MET ANDERE INDICATOREN EN INTERNATIONAAL GEBRUIK

Eén van de opdrachten van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) bestaat erin het verblijfstoerisme in België op te volgen. De statistiek van het toerisme en het hotelwezen is een permanent en exhaustief statistisch systeem dat tot doel heeft het toeristisch reisverkeer te meten. Hiertoe worden statistieken bijgehouden van het aantal aankomsten en van het aantal overnachtingen in alle commerciële logiesvormen, en dit zowel voor recreatieve als voor professionele doeleinden. Deze overnachtingen werden geregistreerd in hotels, campings, vakantiecentra, vakantie dorpen, logies voor doelgroepen (voornamelijk jeugdlogies) en in de verhuursector.

In het Strategisch Beleidsplan voor Toerisme en Recreatie aan de Kust (2002-2006) wordt het opvolgen van de evoluties van het dagtoerisme naar de kust en het meten van het verblijfstoerisme als basisindicator gezien bij de specifieke krachtlijnen voor het verzamelen van beleidsrelevante informatie (Provincie West-Vlaanderen, 2002).

De indicator houdt verband met volgende (potentiële) indicatoren rond duurzaam kustzonebeheer:

- Verkeer op de weg
- Aandeel van overnachtingen n.a.v. conferenties, congressen en seminaries, naar logiesvorm
- Intensiteit van gebruik van recreatieve activiteit
- Aantal proefacties gericht op het beheerst recreatief gebruik van stranden, polders of duinen
- Tewerkstelling in toerisme
- Productiviteit
- Inkomensspanning
- Bevolkingsstructuur
- Kwaliteit strandwater
- Restafval
- Kusteigen habitat
- Beschermd gebied
- Toegankelijkheid van hotels

2.5 STREEFWAARDEN

In het Strategisch Beleidsplan voor Toerisme en Recreatie aan de Kust (2002-2006) worden een aantal streefwaarden voor het verblijfstoerisme voor 2006 naar voren geschoven (Provincie West-Vlaanderen, 2002):

- Tegen die tijd wil men een groei van 3 % in de omzet van het verblijfstoerisme in commerciële logiesvormen realiseren.
- Men wil het aandeel van de overnachtingen in commerciële logiesvormen buiten juli en augustus doen stijgen van 51 in 2000 tot 57 % in 2006.
- Tegen 2006 wil men het aandeel van overnachtingen van buitenlanders in commerciële logiesvormen van 20 in 2000 tot 25 % doen stijgen.

2.6 RELEVANTE CONVENTIES, AKKOORDEN EN WETGEVING

2.6.1 Hotels

- Decreet op de logiesverstreckende bedrijven, 20 maart 1984.
- Uitvoeringsbesluiten op de exploitatievoorwaarden, de brandveiligheid en de premietoekenning, 6 juni 1988.
- Besluit van de Vlaamse regering tot vaststelling van de voor logiesverstreckende bedrijven geldende exploitatievoorwaarden en tot regeling van de toekenning van de voor die exploitatie vereiste vergunningen, 29 juli 1987, B.S. 27 mei 1988.
- Besluit van de Vlaamse regering tot vaststelling van de specifieke brandveiligheidsnormen waaraan de logiesverstreckende bedrijven moeten voldoen, 27 januari 1988, B.S. 27 mei 1988.

2.6.2 Openluchtrecreatieve verblijven

- Decreet houdende het statuut van de terreinen voor openluchtrecreatieve verblijven, 3 maart 1993, B.S. 28 april 1993, gewijzigd bij Decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1995, B.S. 31 december 1994.
- Besluit betreffende de exploitatie van de terreinen voor openluchtrecreatieve verblijven, 23 februari 1995, B.S. 1 augustus 1995, gewijzigd bij Besluit van de Vlaamse Regering, 24 juli 1996, B.S. 3 september 1996.
- Besluit van de Vlaamse regering tot vaststelling van de specifieke brandveiligheidsnormen waaraan terreinen voor openluchtrecreatieve verblijven moeten voldoen, 8 maart 1995, B.S. 22 juni 1995.
- Besluit van de Vlaamse regering tot de vaststelling van de voorwaarden waaraan het begeleidingsplan moet voldoen tot afbouw van de permanente bewoning op terreinen voor openluchtrecreatieve verblijven, 8 juni 1999, B.S. 17 september 1999.

2.6.3 Kampeerterreinen

- Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de voorwaarden waaronder premies kunnen worden toegekend aan kampeerterreinen of kampeerverblijfparken, 8 maart 1995, B.S. 23 juni 1995.
- Ministerieel besluit houdende vaststelling van de classificatienormen waaraan kampeerterreinen en kampeerverblijfparken dienen te voldoen, 23 mei 1995, B.S. 5 september 1995.

2.6.4 Vakantieparken

Ministerieel besluit houdende vaststelling van de classificatienormen waaraan vakantieparken dienen te voldoen, 9 februari 1999, B.S. 22 juni 1999.

2.6.5 Jeugdverblijfcentra

Decreet houdende erkenning en subsidiëring van jeugdverblijfcentra, 27 november 1984, B.S. 24 januari 1985.

2.6.6 Kustactieplan

Besluit van de Vlaamse regering houdende vaststelling van de nadere regels betreffende de subsidieverlening voor projecten in het kader van het Kustactieplan, 8 december 2000, B.S. 20 februari 2001.

3 METHODOLOGISCHE BESCHRIJVING EN ONDERLIGGENDE DEFINITIES

3.1 ONDERLIGGENDE DEFINITIES EN CONCEPTEN

3.1.1 Toerisme

Toerisme wordt hier gedefinieerd als de verplaatsing naar en het tijdelijk verblijf van mensen in een andere dan de alledaagse leefomgeving bij wijze van vrijetijdsbesteding, voor persoonlijke ontwikkeling (bv. gezondheid) of in het kader van de beroepsuitoefening. Bij dagtoerisme vindt geen overnachting plaats, bij verblijfstoeerisme minstens één (MIRA, 2002).

3.1.2 Recreatie

Recreatie is het geheel van gedragingen die men in de vrije tijd vrijwillig onderneemt of ondergaat en waarvan verondersteld wordt dat ze primair gericht zijn op het bevredigen van de eigen verlangens naar ontspanning als levensactiviteit. Recreatie gebeurt in de eigen leefomgeving, met een maximale duur van één dag (MIRA, 2002).

3.1.3 Daguitstappen

Daguitstappen zijn verblijven buiten de woning die ongeveer een volledige dag in beslag nemen (zonder overnachting) en waar het middagmaal buitenshuis wordt gebruikt. Het zijn uitstappen met recreatieve doeleinden, waarbij men minstens 20 km van huis weggaat. Uitstappen waarbij men uitsluitend familie en kennissen bezoekt, evenals de uitstappen met een routinematig karakter (bv. regelmatige actieve sportbeoefening) worden niet als daguitstap beschouwd (MIRA, 2002).

3.1.4 Duurzaam toerisme

De impact van het toerisme op mens en milieu kan verstorend werken. Het evenwicht tussen de economische baten, de belasting van het milieu en de maatschappelijke draagkracht van mensen zijn te vaak zoek. De kans bestaat dat er een conflictsituatie ontstaat tussen de kwantitatieve groei van het toerisme en de kwalitatieve behoefte aan een mooie, mens- en milieuvriendelijke toeristische omgeving en een beleving van het authentieke dat de gastregio's bieden (zie website Infopunt Duurzaam Toerisme).

In essentie kunnen we stellen dat duurzaam toerisme te maken heeft met het toepassen van de principes van duurzame ontwikkeling in de toeristische sector. Duurzame ontwikkeling wordt meestal gedefinieerd als 'een ontwikkeling die tegemoetkomt aan de behoeften van vandaag zonder de behoeftevoorziening van de toekomstige generatie in gevaar te brengen'. Duurzaam toerisme is dus een denk- én doeproces om te komen tot een betere en kwalitatieve vorm van toeristische ontwikkeling met respect voor de mens, het milieu en de lokale economie van de gastregio.

3.1.5 Logiesvormen

Voor de inventarisatie van de logiesaccommodatie worden door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) functionele categorieën gehanteerd (zie 3.2 Meetmethode hieronder). Deze categorieën zijn de volgende (zie website NIS):

- **Camping**

Een terrein of een deel van een terrein, dat uitgerust is om met een eigen tent, kampeervouwwagen, toercaravan of motorhome voor korte periodes te verblijven en te overnachten met toeristisch oogmerk. Ook vaste constructies zoals stacaravans en chalets kunnen deel uitmaken van de camping of kunnen het geheel van de camping uitmaken, voor zover de campingeigenaar deze vaste constructies in eigendom heeft of verhuurgemachtigde is en deze voor kortere periodes aan toeristen te huur aanbiedt. Aan dezelfde voorwaarde kunnen bungalows deel uitmaken van de camping voor zover het aantal van dergelijke bungalowstandplaatsen minder dan de helft van het totale aantal standplaatsen uitmaakt dat voor korte periodes aan toeristen aangeboden wordt. De camping wordt beheerd als een integraal geheel, is voor het seizoen of het hele jaar toegankelijk en beschikt over de nodige permanente sanitaire en utilitaire voorzieningen.

- Hotel

Een vestiging geëxploiteerd door een toeristische handelsonderneming. Deze vestiging heeft ten minste vier kamers en/of accommodatie voor ten minste tien personen. Er wordt een hotelservice aangeboden en er wordt voor minstens één nacht logies verstrekt. Het concept 'hotelservice' houdt in dat aan de volgende voorwaarden gelijktijdig moet worden voldaan:

- het logies moet in de praktijk courant voor één nacht gehuurd kunnen worden;
- de mogelijkheid tot ontbijt moet aanwezig zijn;
- kamerlinnen (lakens, handdoeken, ...) kan op aanvraag ter beschikking gesteld worden;
- op aanvraag worden dagelijks de kamers gekuist en de bedden opgemaakt.

Tot de categorie hotels behoren ook inrichtingen die de benaming dragen van hotellerie, motel, pension, gasthof en auberge.

- Logies voor doelgroepen

Jeugdlogies, collectieve logiesvormen (permanent of tijdelijke verblijfsaccommodatie voor toeristen waarbij het verblijven een doelgerichtheid heeft zoals bv. sportkampen, taalstages enz. of waarbij het verhuren van de accommodatie een nevenactiviteit is zoals bv. onderwijsinstellingen), kuur- en hersteloord.

- Vakantiecentrum

Een groepering van vaste verblijven in de vorm van kamers, studio's, appartementen en/of bungalows, die als een integraal geheel beheerd wordt. De verblijven zijn ofwel kwalitatief minder hoogwaardig ofwel kwalitatief hoogwaardig zonder architecturaal geheel. Stacaravans en chalets kunnen van het vakantiecentrum deel uitmaken voor zover ze minder dan de helft van het totale aantal vaste verblijven innemen. De verblijven worden tijdens het jaar voor korte periodes verhuurd aan toeristen en er wordt hierbij geen hotelservice verleend.

- Vakantiedorp

Een architecturaal geheel van kwalitatief hoogstaande vaste verblijven in de vorm van studio's, appartementen en/of bungalows, die als integraal geheel beheerd wordt. Het wordt beheerd als een integraal geheel met de bedoeling deze verblijven tijdens het jaar voor korte periodes te verhuren aan toeristen.

- Verhuursector

De verhuursector omvat individuele huurvakantiewoningen en kamers bij particulieren. Een individuele huurvakantiewoning is een vaste constructie zoals een chalet, villa, bungalow, huis, appartement, studio waar gelogeed kan worden en die niet is opgericht op een terrein dat als een integraal geheel beheerd wordt. De constructies worden gedurende het jaar voor twee maanden of meer te huur gesteld met toeristisch oogmerk. De huurders zijn niet gedomicilieerd op het adres van de huurwoning. Particulieren kunnen in hun eigen woning kamers met toeristisch oogmerk en gedurende korte periodes verhuren. Per woning mogen maximaal drie kamers aangeboden worden en negen personen gelogeed.

Aangezien de duidelijkheid van deze functionele logiescategorieën veel te wensen over laat, is in het Strategisch Beleidsplan voor Toerisme en Recreatie aan de Kust (2002-2006) een onderscheid gemaakt tussen de volgende types van logiesvormen (Provincie West-Vlaanderen, 2002):

- Commerciële logiesvormen (exclusief individuele huurwoningen)
Dit zijn logiesvormen die voor welbepaalde, relatief korte periodes op de markt worden gebracht. Het gaat hier om hotelkamers of kamers met gelijkgestelde logiesinrichtingen, standplaatsen van kampeerterreinen en kampeerverblijfparken, kamers of vakantiewoningen (chalet, bungalow) in vakantiecentra en vakantie dorpen/parken.
- Gegroepeerde tweede verblijven op domeinen
Dit zijn logiesvormen die gegroepeerd zijn op één terrein en ofwel neigen naar een gebruik als tweede verblijf (residentiële standplaatsen waarbij de stacaravan, chalet of bungalow eigendom is van de huurder van de residentiële standplaats en de standplaats voor langere perioden wordt verhuurd), ofwel logiesvormen die effectief tweede verblijven zijn maar gegroepeerd voorkomen op één domein (weekendverblijfparken).
- Individuele huurvakantiewoningen en individuele tweede verblijven
Dit zijn appartementen, studio's en villa's die door de eigenaar ofwel als huurvakantiewoning op de markt worden gebracht voor minstens twee maanden per jaar, ofwel als tweede verblijf worden aangewend (wanneer de eigenaar deze op de markt brengt voor minder dan twee maanden per jaar). Het is erg moeilijk om beide types op een accurate manier uit elkaar te houden.
- Jeugdlogies
Dit is een logiesvorm die overwegend op de jeugd is gericht: jeugdvakantiehuisen, jeugdkampen, jeugdherbergen, collectieve logiesvorm voor stages, sportkampen en andere.

3.2 MEETMETHODE

Verblijfstoerisme

Sedert 1953 registreert het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) het aantal overnachtingen in de logiesverstrekende bedrijven. Zowel hotels als niet-hotels (bv. toeristische standplaatsen op campings, jeugdherbergen) worden in de cijfers opgenomen, maar de huurvakantiewoningen zitten niet in de cijfers vervat. Sinds 1992 worden de gegevens aangevuld met informatie over de aankomsten, het doel van verblijf en de gemiddelde verblijfsduur.

Alle bedrijven die logies verstrekken tegen betaling zijn verplicht aan te geven. Hospitelen, internaten en asielen zijn uitdrukkelijk uitgesloten. Elke maand ontvangen de logiesverstrekkers een vragenlijst waarin zij dagelijks het aantal gasten met hun herkomst en dag van vertrek noteren, alsook het doel van verblijf, het aantal nachten en het aantal bezette eenheden.

3.3 BEPERKINGEN VAN DE INDICATOR

Een belangrijke beperking van deze indicator is dat het tweedeverblijfstoerisme en huurvakantiewoningen niet in de cijfers vervat zitten. Het fenomeen van tweedeverblijfswoningen maakt ongetwijfeld een belangrijk deel uit van de overnachtingen aan de kust en is dus belangrijk voor de kust.

Het aandeel hiervan is echter een moeilijk te achterhalen gegeven.

Er bestaat geen afdoende methodiek om inschattingen te kunnen maken op het vlak van het globale aanbod van de tweede verblijven aan de kust (individuele tweede verblijven en gegroepeerde tweede verblijven), de reële vraag naar tweede verblijven en de bezetting van tweedeverblijvers aan de kust. Deze informatie is belangrijk om een inschatting te kunnen maken van het totale volume van overnachtingen in tweede verblijven.

4 GEGEVENS – INPUT

4.1 GEGEVENSBRONNEN (PERSOON, DIENST, ADRES)

Verblijfstoerisme:

- Instantie: Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS)
- Contactpersoon: Mevr. Lydia Merckx
- Adres: Leuvenseweg 44, 1000 Brussel
- Telefoon: 02 548 62 75
- E-mail: lydia.merckx@statbel.fgov.be

4.2 VORM VAN DE GEGEVENS

Voor verblijfstoerisme komt de informatie van het NIS. Die kan opgevraagd worden in Excel-bestand, maar is ook te vinden op de website:

http://statbel.fgov.be/downloads/thb2002_nl.xls (de aankomsten en overnachtingen per gemeente kan u gratis downloaden).

4.3 KWALITEIT EN BESCHIKBAARHEID VAN DE GEGEVENS

De enquête van het NIS voor de bepaling van het verblijfstoerisme beantwoordt aan de Europese verplichtingen, en de Europees erkende nomenclaturen en definities worden toegepast. De informatie uit dit onderzoek is geharmoniseerd op internationaal niveau.

De jaarlijkse gegevens over verblijfstoerisme per gemeente zijn bij NIS gratis beschikbaar.